

Delavska enotnost

Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 25. julija 1996 ☆ številka 34/35 ☆ letnik 55 ☆ odgovorni urednik: Ciril Brajer

Sreda, 14⁰⁰

VSE JE V ROKAH IN GLAVAH RAČUNOVODIJ

Plačna politika, kot jo določa letošnji socialni sporazum, ima v primerjavi z ureditvijo iz prejšnjih let le eno veliko novost. Lani in vsa zadnja leta je bilo skoraj vse uzakonjeno, letos pa je izračunavanje plač prepuščeno računovodjem. Ti so že v tem mesecu, ko bi morali plače povečati za ugotovljeno eskalacijo, ki v posebni lestvici določa, kolikšen odstotek povečanja življenjskih stroškov se lahko vgradi v povečanje plač, sprožili kar nekakšno telefonsko vojno. V Domu sindikatov v Ljubljani sta vseskozi zasedeni telefonski številki Brneta Mišiča in Gregorja Mikliča, pa tudi sekretarjev in strokovnjakov sindikatov dejavnosti.

Osrednji problem je nerazumevanje dejstva, da so izhodiščne plače načelno enake osnovnim. Če je v pogodbi o delu zapisan plačilni razred, ki je ovrednoten tudi z ustreznim razmerjem do izhodiščne enke, so tisti, ki julija izračunavajo plače, dolžni izračunati znesku prišteti povečanje zaradi rasti življenjskih stroškov. Dodatki se obračunajo k tako povečani osnovni plači. Izven tega sistema je le del plače iz naslova uspešnosti pa 39. členu splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Tudi minimalne plače ne znašajo več 53.500 tolarjev, ampak 54.570.

Računovodje morajo upoštevati, da je letošnji socialni sporazum poleg splošne kolektivne pogodbe priznava tudi pogodbe dejavnosti in podjetij. Veljajo skoraj vse pogodbe dejavnosti in veliko število podjetniških pogodb. Računovodje so torej dolžni upoštevati v teh pogodbah zapisano višino izhodiščnih plač po tarifnih in plačilnih razredih. Kot nam je povedal Brneta Mišič, bi bilo pri računovodskih delavcih veliko manj nerazumevanja vsebine letošnjega socialnega sporazuma, če bi v tarifnih prilogah namesto izhodiščnih plač po tarifnih razredih uporabljali le osnovne. ZSSS si bo zato v prihodnjem letu prizadevala zlasti za ta cilj.

Veliko problemov je tudi pri izplačilih regresa, ki naj bi ga zaposleni dobili najkasneje do konca julija. Ta znaša 102.000 tolarjev, izplačati ga je dovoljeno le v denarju. Izplačilo regresa je za številne delodajalce kar veliko breme, saj zanj potrebujejo več denarja kot za mesečne plače. Te dni se je slišalo, da so delodajalci podpisali tolikšen regres v »dobri veri«, da ga tako kot prejšnja leta ne bodo izplačali v celoti ali sploh ne. Uzakonitev socialnega sporazuma za letošnje leto pa te možnosti ne dopušča več.

F. K.

V INDUPLATIH SE JE ZAČELO ČIŠČENJE

V Domu sindikatov v Ljubljani so se danes zbrale delavke podjetja Induplati Tekstil, d. o. o., ki je od 3. julija v stečaju.

Povedale so, da so delale še nekaj dni po uvedbi stečaja, ki ga je predlagal njihov holding in ga zato imenujejo kar mačeha. Ostale so brez plače za junij in regresa za letošnje leto. Tudi plače so bile večkrat znižane, dobivale so le dobrih 30.000 tolarjev.

Omenile so, da je njihov skladiščnik pred prihodom stečajnega upravitelja moral iz podjetja odstraniti 32 ton materialov in surovin. Uničiti je moral tudi vso dokumentacijo. Holding pa je nase prepisal dragocene skoraj nove tekstilne tkalske stroje. Sumijo, da je bilo vse to narejeno zaradi zmanjšanja stečajne mase, zaradi česar bodo svoje terjatve do podjetja v stečaju zelo težko uveljavile. Zaradi suma, da je bil stečaj sprožen le zaradi odpustitve 58 presežnih delavcev, med njimi je tudi več invalidov in porodnic, je domžalska območna organizacija ZSSS na sodišču vložila ugovor zoper uvedbo stečaja.

Danes sta se z odpuščenimi delavkami pogovarjala državna svetnika Gregor Miklič in Erih Šerbec ter sekretarka sindikata Branka Novak. Skupaj bodo skušali narediti še kakšen korak, da bi prizadetim delavkam olajšali izjemno težak gmotni in socialni položaj, saj so nenapovedano ostale brez zaposlitve in sredstev za preživljanje. Z izjavami oškodovanih, ki kažejo na načrtna kriminalna dejanja, bodo seznanili tudi pristojne državne organe in jih pozvali k ukrepanju.

F. K.

Štiri minimalne plače in pol za tolažbo

Jamstveni sklad za varstvo pravic odpuščenih delavcev

Vlada je pripravila predlog zakona o jamstvenem skladu, s katerim naj bi zagotovila pokrivanje dela neuresničenih pravic tistim delavcem, ki so od sprejetja zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji v začetku leta 1994 do danes izgubili delo zaradi nesolventnosti podjetij. Takih delavcev je po dosedanjih podatkih 17.602, njihove pravice, kolikor jih bo zajel zakon, pa so »težke« 2,1 milijarde tolarjev. Po zakonu bodo imeli pravico do nadomestila dela neizplačanih plač, nadomestila za neizkoriščen del dopusta in do dela odpravnin, vendar največ v višini štiriinpolkratne minimalne plače. Vlada je tako zapolnila pravno praznino v varstvu pravic in tudi odpravila ustavno neskladje. Treba pa je povedati, da je vlada to storila šele po hudem pritisku sindikatov, in sicer SKEI, ki mu je prisluhnilo tudi ustavno sodišče.

Stran 6

sindikalni
ZAUPNIK

Lendavski Lentherm se je izvil iz propadlega TVT, potem ko so ga zaposleni odkupili od Sklada. Novo podjetje, ki daje kruh skoraj 200 delavcem, je znano tudi po spoštovanju kolektivnih pogodb in delovne zakonodaje.

Slika: Sašo Bernardi

Upokojenci ne bodo prizadeti!

Reforma pokojninskega sistema naj bi upokojencem in tistim, ki imajo že več kot polovico pokojninske dobe, jamčila sedanjo pokojnino oziroma pravice iz zavarovanja.

Mlajši zavarovanci pa naj bi prejeli dvoje pokojnin: prvo iz sedanjega zavarovanja, drugo pa iz novega sistema. Prehod bo postopen. Financiranje pokojnin sedanjih upokojencev naj bi v pretežni meri prevzela proračun in kapitalski sklad pokojninsko-invalidskega zavarovanja.

Stran 7

TEŽAVE TUDI V NOVIH TAMOVIH PODJETJIH

Sindikat kovinske in elektroindustrije bivšega mariborskega Tama je prejšnji teden na tiskovni konferenci poročal o zapletih in težavah, ki spremljajo poslovanje novih družb, zraslih na zdravih temeljih Tama. Za predsednikom Skei bivšega Tama Dragom Gajzerjem sta govorila še predsednik območnega odbora Skei za Podravje Branko Medik in predsednik republiškega odbora tega sindikata Albert Vodovnik. Opozorila sta na nadaljevanje propadanja podjetij, za kar naj bi bila kriva zlasti vladna gospodarska politika.

Nerazčiščeni odnosi med skladom, stečajnim upraviteljem in novimi družbami

Drago Gajzer je povedal, da se nove družbe, ki so zrasle na zdravih temeljih Tama, pri poslovanju srečujejo s številnimi težavami, ki jih na svoji koži najbolj občutijo delavci. Ti so razočarani nad Skladom Republike Slovenije za razvoj, saj ni zagotovil vseh pogojev za nemoteno poslovanje novih družb. »Republiški razvojni sklad je brez idej, brez vizije, brez kadrov, poleg tega pa ne sprejema niti najnujnejših odločitev, ki jih nove družbe potrebujejo za oblikovanje in izvajanje svoje poslovne politike. Očitno so pri skladu strokovnjaki samo za izpeljavo stečajev,« je poudaril Gajzer.

Tako po Gajzerjevih besedah v podjetju MPP Vozila že dva meseca zaman čakajo na skladovo

odločitev, ali naj sprejmejo naročilo za izdelavo 500 avtobusov za kupce iz Saudske Arabije. Odgovorni v republiškem razvojnem skladu nikakor ne zmorejo toliko poslovne hrabrosti, da bi potrdili ali zavrnili pogodbo za ta posel.

Drago Gajzer je opozoril tudi na nesoglasja med republiškim razvojnim skladom in stečajnim upraviteljem, ki je razveljavil najemne pogodbe z novimi družbami. Tako kakor v skladu so tudi v vodstvih posameznih novih družb pozabili, da mora stečajni upravitelj delati po zakonu. **Prostori, stroji, zaloge, nedokončani proizvodi in drug material, s katerim razpolagajo nove družbe, je namreč last delniške družbe Tam v stečaju, ki ga upravlja stečajni upravitelj, katerega skrb mora biti, da bo stečajna masa čim večja.** V nekaterih družbah se vodilni preprosto ne zavedajo, da morajo za uporabo lastnine bivšega Tama

plačati ali najemnino ali kupnino. Zato je stečajni upravitelj prepovedal iznošanje materiala iz Tama v stečaj v nove družbe. Ta odredba je nekatere nove družbe prizadela, zato bi morale nove družbe, sklad in stečajni upravitelj čimprej najti ustrezne rešitve.

Bitka za ohranitev 1600 delovnih mest

Zaradi številnih zapletov, ki spremljajo poslovanje novih družb, prejemajo delavci v nekaterih družbah plače z zamudo, v družbi Vozila pa še ne vedo, kdaj bodo prejeli junijsko plačo. Kljub vsem zapletom si sindikat kovinske in elektroindustrije prizadeva, da bi ohranil 1600 delovnih mest v novih družbah.

Gajzer je povedal, da naj bi posebna delovna skupina vlade pomagala pripraviti program za razreševanje problemov tistih delavcev, ki so ob stečaju Tama izgubili zaposlitev. Po treh mesecih obljub delovna skupina ni uspela pripraviti še ničesar, na svoj prvi sestanek pa je celo pozabila povabiti sindikate, je dejal Gajzer.

Alber Vodovnik je dejal, da so odgovorni v republiškem razvojnem skladu izgubili kompas in pozabili, zakaj je bil sklad ustano-

vljen. »V preteklosti so nekateri naš sindikat obtoževali, da smo preuranjeno kritizirali sklad. Razmere pa kažejo, da smo imeli prav,« je dejal. »Razmere v podjetjih, ki so v lasti sklada, so čedalje slabše.«

Vodovnik je kritiziral tudi vlado, češ da ni pripravila strategije gospodarskega razvoja Slovenije. Dejaj je, da politika vlade ni kredibilna in da ji sklad in banke ne sledijo. Banke se požvižgajo na poročila vlade.

Najbolj kritičen je bil Vodovnik do bank, ki s krediti ne spremljajo poslovne politike kapitalno intenzivnih podjetij v kovinskopredelovalni in elektroindustriji. Po drugi strani pa naše banke zavirajo podjetja pri najemanju kreditov v tujini, saj zahtevajo za poročila izjemno visoke obresti.

Kovinska industrija živi od »lon arbjata«

Po Vodovnikovih besedah večji del naše kovinske in elektroindustrije sedaj živi od »lon arbjata«. V mariborski Metalni denimo sedaj opravljajo tista dela, ki so jih pred letom 1990 za Metalno opravljali v Bosni in Hercegovini. Naša kovinska industrija bo po Vodovnikovem mnenju potrebovala 10 do 20

let, da bo ponovno dosegla raven razvitosti z začetka devetdesetih let. Še zlasti pa je zaskrbljujoče, ker je kriza uničila razvojna jedra v kovinski in elektroindustriji. Ob tem se postavlja tudi vprašanje, kaj bo z našo tehniško inteligenco, ki nima prave vloge ne v podjetjih in ne v državi.

Zaradi neustrezne gospodarske politike vlade ter ravnanja bank in sklada so razmere v kovinski in elektroindustriji čedalje slabše. O tem pričajo Tam, Cimos, Finalko, Slovenske železarnice in še nekatera podjetja. Po Vodovnikovih besedah je v kovinski industriji ponovno ogroženih več tisoč delovnih mest, saj samo sistem Cimosa daje delo in kruh okoli 12 tisoč delavcem in kooperantom. Vodstvo Skei je o tem že obvestilo predsednika vlade dr. Janeza Drnovška in ga zaprosilo za pogovor. Če do septembra vlada ne bo ustrezno ukrepala, bo po Vodo-

Zaradi vseh zapletov in težav Nova Hidromontaža sploh še ni začela poslovati in kakor kaže tudi ne bo kmalu.

Ker novo podjetje ne posluje, bo več sredstev ostalo za stečajno maso. Branka Jurak predvideva, da bodo upniki Hidromontaže, med katerimi so največji prav bivši delavci, dobili poplačan visok odstotek svojih terjatev.

Zato Jurakova poziva vse člane sindikata delavcev gradbenih dejavnosti in bivših delavce Hidromontaže, naj na območnem odboru čimprej oddajo pooblastilo službi pravne pomoči sindikata za zastopanje v stečajnem postopku.

»Ustrezen dopis smo takoj po uvedbi stečajnega postopka poslali 1771 bivšim delavcem Hidromontaže, ki so naši člani. Zadnji rok za oddajo terjatev v stečajnem postopku je 14. 8. 1996. Tisti člani, ki do takrat ne bodo sami ali s pomočjo naše službe pravne pomoči na sodišču vložili terjatev, jih kasneje ne bodo mogli več uveljavljati,« pojasnjuje Jurakova. »Z nekaterimi našimi člani težko kontaktiramo, saj trenutno še vedno delajo na 16 gradbiščih, ki jih ima Hidromontaža v stečaju v tujini.

vnikovih besedah Skei prisiljen poseči po radikalnejših metodah sindikalnega boja. Kakšne bodo, ni povedal, omenil je le, da to ne bodo stavke v posameznih podjetjih, saj niso več dovolj učinkovite.

Po stečaju Tama padajo kovinska podjetja v Podravju kot domine

Branko Medik je spregovoril o težavah kovinarjev v Podravju, kjer bo po njegovih ocenah jeseni že 35 tisoč brezposelnih delavcev, od tega v Mariboru od 18 do 20 tisoč. Poudaril je, da v Mariboru propadajo kovinskopredelovalna podjetja po tekočem traku, za kar so poleg drage države v veliki meri odgovorne tudi banke, ki s predragimi krediti izčrpavajo podjetja. »Pred stečajem Tama smo sindikalisti opozarjali, da bodo po uvedbi stečajnega postopka v Tama začela kovinska podjetja v Podravju padati kot domine. To se sedaj dogaja, vlada, sklad in banke pa s svojimi ukrepi in politiko tega procesa niso sposobni prekreniti,« je dejal Medik.

Tomaž Kšela

Mnogi brezposelni delavci, ki jih stečajni upravitelj ni poklical nazaj na delo, pa so razkropljeni po vsej Sloveniji in tudi tujini. Zato jih tudi na ta način pozivamo, naj prinesejo ali pošljejo svoja pooblastila do navedenega roka.

Sindikat namerava uveljavljati za svoje člane terjatev za premlato izplačane plače od 14. 6. 1991 do stečaja, regres za letni dopust za leto 1996 in letošnjo majsko plačo. Poleg teh skupnih terjatev pa bodo za posamezne delavce uveljavljali tudi posamične terjatev, kot so odpravnine, neizplačane inozemske plače in podobno.

Hidromontaža je v stečaju, Nova Hidromontaža pa še ni začela poslovati. Kdo bo zapolnil prazen prostor, ki je nastal po stečaju Hidromontaže?

»Vse kaže, da bo to podjetje Montavar z večinskim srbskim kapitalom. To podjetje namreč zapolnjuje tržno nišo, ki je nastala s propadom Hidromontaže. Montavar bo nadaljevalo delo tudi na nekaterih gradbiščih, kjer je doslej delala Hidromontaža, vendar pa s svojimi delavci,« pravi Jurakova.

T. K.

BO PROPADLA TUDI NOVA HIDROMONTAŽA?

Dobrega pol meseca pred stečajem mariborske Hidromontaže je njen lastnik – Sklad Republike Slovenije za razvoj – ustanovil in registriral Novo Hidromontažo, podjetje za montažo, strojogradnjo in trgovino. Tedanji direktor Hidromontaže Stanislav Božičnik je tedaj obljubil, da bo v Novi Hidromontaži od nekaj več kot 800 delavcev Hidromontaže delo za okoli 400. Med delavci je zato zasijal žarek upanja in so se s stečajem Hidromontaže spriznili mameje, kot bi se sicer.

Vendar pa po besedah sekretarke območnega odbora Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti v Podravju Branke Jurak stvari po stečaju Hidromontaže na začetku junija niso stekle tako, kakor so mnogi delavci pričakovali. Sklad je sicer za novo podjetje rezerviral 2,5 milijona mark zagonskih in obratnih sredstev ter sredstev za varščine, vendar pa podjetje ni začelo poslovati.

Zapletati se je začelo že pri imenovanju vodstva podjetja, saj je sklad terjal, naj vodilna ekipa dokapita-

Poziv!

Branka Jurak poziva bivše delavce Hidromontaže, naj jih pošljejo svoja pooblastila najkasneje do 14. avgusta. Takrat namreč poteče zadnji rok za vložitev terjatev do stečajne mase Hidromontaže, ki bo zelo velika.

lizira podjetje z 250 tisoč markami. Bivši direktor Hidromontaže Stanislav Božičnik je menda ponudil, da bi podjetje dokapitalizirali vsi zaposleni (delavsko delničarstvo), vendar sklad na to ni pristal. Nato je sklad za direktorja imenoval Iztoka Klemenca.

Drugi problem je bil v tem, da je sklad nameraval na novo podjetje prenesti osnovna sredstva in pogodbe starega. Sindikat je takrat zahteval, naj sklad vsem, ki v novem podjetju ne bi dobili zaposlitve, izplača odškodnino v obliki treh plač in regresa.

»Nasploh je potekal stečaj Hidromontaže po zelo nenavadni poti. Kakor kaže, je uveden stečajnega postopka predlagal eden izmed upnikov, plačalo pa naj bi ga vodstvo Hidromontaže samo. Delavci se sprašujejo, ali ni stečaju botroval tudi sklad,« pravi Branka Jurak. Naj tu omenimo, da je vladna delovna skupina za preprečevanje oškodovanja družbenega kapitala, ki jo vodi mag. Anton Rop, že pričela obravnavati domnevne nepravilnosti pri poslovanju in vodenju stečajnega postopka v mariborski Hidromontaži.

PREKINJENA STAVKA V LITOSTROJEVI TOVARNI VILIČARJEV

Zaposleni v Tovarni viličarjev iz sestave Koncerna Litostroj so s prekinitvami stavkali od 8. do 22. julija, ko so dobili majske plače. Vodstvo tovarne je stavkajočim vsak dan obljubljalo izplačilo. Namesto tega pa je direktor tovarne Janez Ražen 12. julija vse proizvodne delavce poslal na kolektivni dopust. Odločitev je utemeljil z 80. členom kolektivne pogodbe Koncerna Litostroj.

Delavci, ki so ostali brez denarja, so se takrat obrnili na Skei Kon-

cerna Litostroj. Njegov sekretar Stane Pugelj je direktorja obvestil, da njegove napolitve na kolektivni dopust delavci ne sprejemajo in da bodo zato še naprej stavkali. Takrat so stavkajoči oblikovali tudi stavkovni odbor, za predsednika so izbrali Dušana Bregarja, za člane pa Miloša Volka, Petra Horvata, Dušana Ogriča, Staneta Puglja, Valterja Zavca in Ireno Štrus.

Po izplačilu majske plače so se zaposleni vrnili na delo, vendar

stavkovnega odbora niso razpuščili. Od poslovodstva namreč še naprej zahtevajo, naj vsakemu delavcu, ki je prejel znižano plačo, pojasni podlago za to znižanje. Zahtevajo tudi preklic sklepa o kolektivnem dopustu, saj je po njihovem mnenju nezakonit. Če poslovodstvo teh zahtev ne bo upoštevalo, bodo na pomoč poklicali še inšpekcijo dela.

V Litostroju se igre z delavci torej nadaljujejo. Mogoče so povezane z neuspemom lastninskega programa, po katerem bi dr. Jože Duhovnik postal njegov večinski lastnik. Med zaposlenimi in tudi v širši javnosti se širijo govorice, da bo Koncern Litostroj prešel v last Sklada. Če je to res, bi bilo prav, da se zgodi čimprej, da bo odstranjen vsaj ta vzrok za neodgovorno obnašanje do delavcev.

F. K.

mi razredi po kolektivni pogodbi dejavnosti. Delodajalci se bodo morali izreči tudi o tej ugotovitvi, ki na motiviranost zaposlenih vpliva slabo. Govorili so tudi o pritiskih velikih zunanjih lastnikov, ki jim gre le za dobiček in zato pritiskajo na direktorje, naj znižajo izhodiščne plače. Direktorji so sedaj pod dvojnimi pritiskom, saj tudi zaposleni zahtevajo dostojne plače.

Člani predsedstva so obravnavali tudi priprave na konferenco dežel Alpe-Jadran v okviru mednarodne organizacije zaposlenih v živilski in predelovalni industriji in gostinstvu, ki naj bi bila konec oktobra v Radovljici. Na

PREPOZNI UKREPI

Sindikat delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije vlado in javnost že več let opozarja na čedalje težji položaj podjetij teh dveh panog. Čeprav se je vodstvo prejšnji teden o tem vnovič pogovarjalo z ministrom Anonom Ropom, je te dni šlo v stečaj še nekaj podjetij. Kot nam je povedala Branka Novak, sekretarka tega sindikata, so se zataknila tudi pogajanja o novih kolektivnih pogodbah obeh dejavnosti. Delodajalci so se pripravljali pogajati le o novi ureditvi delovnega časa in norm.

Hudo je povsod, kjer je prišlo do stečajev, pravi Novakova. Na zavod pa so te dni odšle delavke Čiba iz Bovca, Tekstilne tovarne iz Majšperke in Tabora iz Maribora. Predlog stečaja je podpisan tudi za Vinteks iz Vinice (del bivšega Novoteksa Konfekcije). Podpis predloga za stečaj so delavci izsilili s stavko. Brez dela je torej novih 1000 tekstilnih delavk, ki večinoma ne morejo računati na novo zaposlitev.

V negotovosti delajo tudi delavci tržiškega Peka, saj ima podjetje precejšnjo tekočo izgubo. Sanacija Planike bo dolgotrajna. V Rašici poteka prisilna poravnava, v katero

se bo vključilo tudi ministrstvo za delo. Položaj podjetij se še naprej zaostre, ker je vlada predolgo mečkala z ukrepi za zaščito tekstilne in usnjarske industrije, meni Novakova.

Minister Rop jim je prejšnji teden obljubil le, da bodo imela pri delitvi sredstev za ohranjanje delovnih mest tekstilna in usnjarska podjetja prednost. Enako naj bi bilo tudi pri regresiranju obrestne mere. Ker je denarja za te namene veliko premalo, bodo na ministrstvu skušali izbrati manjše število podjetij, da bi vsaj tem resnično pomagali.

Sindikat je obveščen, da se je te dni v Planiki zapletlo pri izplačilu regresa. Zaposleni so namreč iz tega naslova 22. julija dobili dvakrat po 25.000 bonov. Le delavci iz tovarne v Turnišču naj bi zaradi tehničnih težav bone dobili z nekajdnevno zamudo. Čeprav so se zaposleni v Turnišču s tem strinjali, je sindikat KNSS Planike od direktorja Bojana Starmana zahteval takojšnjo izplačilo, sicer bo zoper njega in direktorja splošnega kadrovskega sektorja podal kazensko prijavo. Starman je na njihovo pismo odgovoril, da bo odstopil, če zahtev

Branka Novak, sekretarka Sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije

ne bodo tako umaknili in se opravičili. Kako so spor razrešili, Novakova ni obveščena, ve le, da je direktor še naprej na svojem položaju.

Pogajanja o novih kolektivnih pogodbah za tekstilno in usnjarsko industrijo so prekinjena. Sindikat je delodajalcem ponudil predloge novih pogodb, vendar so ju partnerji zavrnili, češ da položaj v dejavnostih ne omogoča širjenja pravic. Čeprav sta obe pogodbi dokaj zastareli, bi delodajalci pristali le na nov aneks o delovnem času in normah. Pogajanja o teh določbah se bodo po besedah Novakove nadaljevala septembra.

F. K.

Sindikat delavcev gostinstva in turizma Slovenije

PRELOŽILI POGAJANJA O NOVI TARIFNI PRILOGI

Predsedstvo sindikata je prejšnji teden obravnavalo potek in rezultate pogajanj o novi tarifni prilogi kolektivne pogodbe dejavnosti. Kot nam je povedal sekretar sindikata Ivan Jurše, so ugotovili, da rezultati poslovanja ne dajejo možnosti za povečanje izhodiščnih plač. Po dogovoru z

delodajalci bodo pogajanja nadaljevali na podlagi polletnih rezultatov poslovanja.

Razpravljalci pa so opozorili, da povečanje minimalnih plač na podlagi socialnega sporazuma povzroča škodljivo uravnilovko in negira sprejeta relativna razmerja med prvimi tremi tarifni-

25. julija 1996

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice	
- cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
- polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
- znižana dnevica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrini (od 1. 3. 96 dalje)	24,66
3. Ločeno življenje	45.345,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	11.336,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje marec-maj 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 74.001 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	37.001,00
- za 20 let	55.501,00
- za 30 let	74.001,00
2. Nagrada ob upokojitvi	222.003,00
3. Solidarnostne pomoči	74.001,00

Vir: Zavod RS za statistiko
Strokovna služba ZSSS

Opomba:
Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

1. Minimalna plača za mesec julij, avgust in september 1996	54.570 SIT
2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje marec-maj znaša	115.624 SIT

Opomba:
Še največ vprašan je v zadnjem času pojavlja pri uporabi eskalacije. Potrebno je upoštevati, da se eskalirajo izhodiščne plače po tarifnih in plačilnih razredih. Tarifnih razredov je v panožnih pogodbah devet, v podjetniških kolektivnih pogodbah pa so uveljavljeni podrazredi - plačilni razredi, ki jih je več. Vse te plače se v skladu s socialnim sporazumom v celoti eskalirajo.

Ponovno opozarjamo, da že več kot 6 let obračun plač po vrednosti točk ni skladen s kolektivnimi pogodbami.

Strokovna služba ZSSS

DELAVSKA HRANILNICA d. o. o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

Ugodna posojila
za oddih članov sindikatov
od T + 0 % do T + 2 %

v vaši Delavski hranilnici

Če želite preživeti zaslužen oddih v mirnem, prijaznem okolju Bohinjskega jezera, v Termah Zreče, Moravskih, Atomskih, Čateških, Šmarjeških in Dolenjskih Toplicah, Hotelih Palace Portorož, Strunjan, Belvedere, Marina in Simonov zaliv v Izoli, se odločite za oddih s pomočjo posojila naše hranilnice.

Po napornih delovnih mesecih in vsakodnevnih stresih si vzemite čas zase, za svojo dušo in telo, za svoj počitek in nabiranje novih moči.

Oddih lahko preživite v hotelih in zasebnih penzionih z ugodnim posojilom, ki ga je za Vas posebej pripravila Delavska hranilnica.

Posojilo vam odobrimo tri dni pred začetkom nastopa oddiha.

Prvi obrok zapade v plačilo z enomesečnim odlogom, torej potem, ko se vrnete z dopusta.

Cene 7-dnevnega bivanja se gibljejo od 22.050 tolarjev do 53.550 tolarjev na osebo.

H gomjemu znesku posojila lahko dobite še dodatek posojila v znesku 15.000 tolarjev za stroške, vezane na oddih (stroški goriva, turistična taksa, žejja).

Primeri izračuna posojila za najnižjo in najvišjo ceno:

7-dnevni oddih dveh članov družine po ceni 22.050 SIT

22.050 SIT x 2 = 44.100 SIT + 15.000 SIT = 59.100 SIT, vrne se 61.902 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 10.317 SIT, zavarovanje posojila = 390 SIT, stroški posojila 1.000 SIT.

7-dnevni oddih štirih članov družine z dvema otrokoma od 2 do 12 let po ceni 22.050 SIT in s 30% popustom za oba otoka

22.055 SIT x 2 = 44.100 SIT + 2 x 15.439 SIT + 15.000 SIT = 89.970 SIT vrne se 78.073 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 13.013 SIT, zavarovanje posojila = 492 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

7-dnevni oddih dveh članov družine po ceni 53.550 SIT

53.550 SIT x 2 = 107.100 SIT + 15.000 SIT = 122.100 SIT, vrne se 127.888 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 21.315 SIT, zavarovanje posojila = 806 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

7-dnevni oddih štirih članov družine z dvema otrokoma od 2 do 12 let po 53.500 SIT in 30% popustom za oba otoka

53.500 SIT x 2 = 107.100 + 2 x 74.900 SIT + 15.000,00 SIT = 197.000 SIT vrne se 206.339 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 34.390 SIT, zavarovanje posojila = 1.241 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

Gomji izračuni so osnova, da lažje prilagodite strošek oddiha svojim finančnim možnostim.

Izračuni so narejeni na 6-mesečni rok vračila posojila in enomesečni odlog prvega plačila obroka.

Vsako posojilo bo izračunano individualno po vašem izboru cene.

Za tiste člane sindikatov, ki bi jim tudi ti obroki bili preveliko finančno breme, je izjemoma možen najem posojila tudi na sedem ali osem obrokov brez odloga prvega obroka.

Upamo, da je posojilna ponudba za člane sindikatov zanimiva, zato se vam priporočamo. Vse v zvezi z vašim posojilom in oddihom boste uredili v hranilnici osebno ali po telefonu.

Za vse podrobnejše informacije nas lahko pokličete po telefonu: 061/312098 ali 316881.

Želimo vam prijazen oddih.

Direktor
Jože Stegne

sindikalni

NA ZDRAVIH TEMELJIH KONCERNA TVT JE ZRASEL LENTHERM

»Tovarna Lentherm je začela delati pred dvema desetletjema, ko je koncern TVT iz Maribora v manj razvitem Lenartu v Slovenskih goricah postavil svoj obrat za proizvodnjo kotlov oziroma bojlerjev. Od takrat naprej daje proizvodnja bojlerjev v Lenartu delo in kruh okoli 90 delavcem, prvi direktor podjetja Lentherm Jože Grivec. To pa za Lenart, kjer je v gospodarstvu zaposlenih manj delavcev, kot je brezposelnih, pomeni veliko.

Ko je koncern TVT postavil svoj obrat v Lenartu, je z okoli 2800 delavci veljal za enega od paradnih konjev mariborskega gospodarstva. Na začetku devetdesetih let pa se je znašel v resni krizi. Vzrok za to je bil tudi razpad nekdanjega jugoslovanskega tržišča, na katerem je bil koncern TVT s svojo zastarelo in izrabljeno tehnologijo še edino konkurenčen. Tik pred stečajem je prešel v lastništvo Sklada Republike Slovenije za razvoj, ki se je lotil njegove sanacije. Ta je zahtevala hude posege, da so lahko preživela vsaj zdrava jedra bivšega koncerna. V njih je ohranila delo manj kot tretjina bivših delavcev. Poleg Tovarne tirnih vozil v Mariboru je bila sanacija naj uspešnejša ravno v obratu v Lenartu, ki je danes samostojna družba z omejeno odgovornostjo Lentherm.

Delavci in menedžerji so postali sami svoje sreče kovači

»Križa v celotnem koncernu TVT je močno prizadela tudi obrat v Lenartu. V letu 1991 se je proizvodnja za polovico zmanjšala. V obratu je delalo samo še 20 delavcev, 70 pa jih je bilo doma na čakanju,« pravi Jože Grivec. »Vendar pa se je v obratu našla skupina menedžerjev in delavcev, ki je videla, da ima obrat zanimiv program in trg. Zato smo zaposleni preko sindikata začeli pritiskati na sklad, da bi obrat sanirali.«

Sklad je zaposlenim ponudil, naj obrat odkupijo in postanejo »sami svoje sreče kovači«.

»Čprav je šlo za eno prvih privatizacij v Sloveniji, smo zaposleni v to zagrizli in se s skladom dogovorili, da bomo pod določenimi pogoji obrat odkupili,« pravi Grivec. »Naša želja je bila predvsem ohraniti delovna mesta. Vendar pa nam je načrt skoraj spodletel, saj smo se s skladom dogovorili, da bomo za kupnino dali zaposleni tudi certifikate, kasneje pa se je izkazalo, da zakonodaja takšnega odkupa lastnine od sklada ne omogoča.«

Kljub temu je 36 delavcev zbralo dovolj sredstev, da so ustanovili podjetje Lentherm-Invest, leto pa je nato na kredit od sklada odkupilo obrat za proizvodnjo bojlerjev skupaj z delom starih dolgov in terjatev. Zasebno podjetje 36 družbenikov Lentherm-Invest, ki je ob nakupu moralo plačati 10 odstotkov kupnine, se je obvezalo, da bo v podjetju dve leti zaposlenih

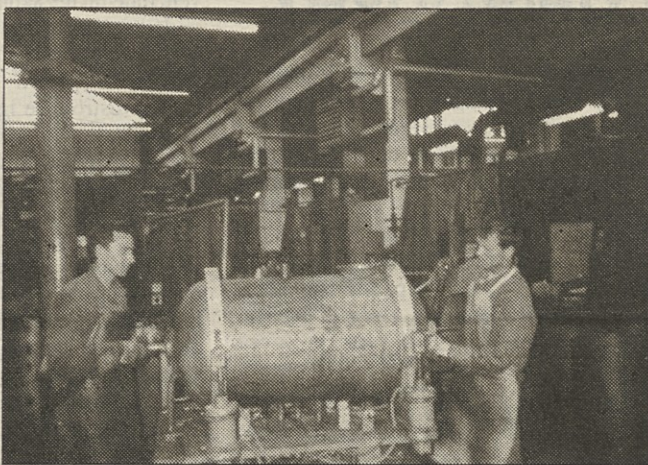
najmanj 76 delavcev, po dveh letih pa najmanj 50.

Spoštovali so delovnopravno zakonodajo

»V podjetju Lentherm je 36 družbenikov, ki imamo od 0,5 do 19-odstotne deleže v kapitalu družbe. Dejansko pa so lastniki podjetja tudi nekateri drugi delavci, saj so nekateri družbeniki zbrali sredstva za svoj vložek od drugih delavcev in z njimi pogodbeno uredili razmerja. Zakon o gospodarskih družbah namreč omejuje število družbenikov v družbah z omejeno odgovornostjo,« pojasnjuje direktor Lentherma.

»Ko smo obrat kupili, je bilo v podjetju zaposlenih 84 delavcev. Potem pa so v naše podjetje iz koncerna TVT premestili še 15 delavcev iz družbe Externa, kar je za nas pomenilo izjemno in skoraj nepremostljivo finančno breme, saj podjetje še ni imelo dovolj dela.«

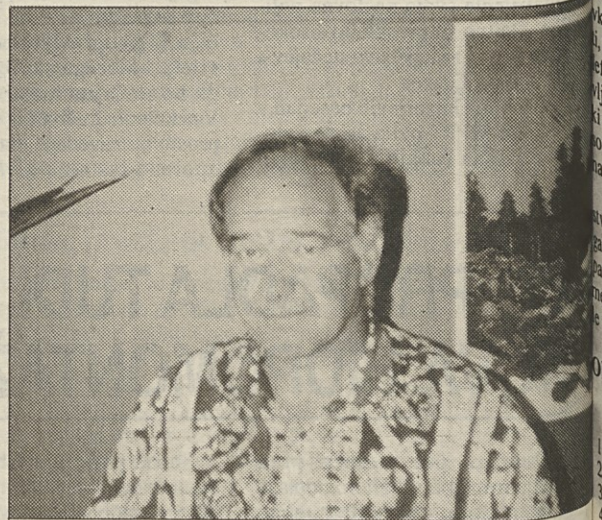
Vendar pa so v Lenthermu premestili tudi te težave. Intenzivno so iskali delo in prodirali

Stanko Raduha in Bojan Vogrin varita bojler za nemški trg

na tuje trge, število zaposlenih pa so zmanjševali samo z mehkiimi metodami in kar je najpomembnejše: za razliko od (pre)številnih podjetij so pri tem spoštovali delovno pravno zakonodajo. To se jim danes obrestuje, saj podjetje ni zapleteno v drage delovne spore.

Danes dela v podjetju Lentherm, ki ga direktorju Jožetu Grivicu pomagata voditi pomočnik direktorja za ekonomiko Božo Mithans in pomočnik direktorja za komercialo Anton Jančič, 84 delavcev. Lani so ustvarili 5 milijonov mark prihodka. Okoli 70 odstotkov celotne proizvodnje bojlerjev izvozijo v Nemčijo in

Jože Grivec: Uspelo nam je ohraniti podjetje in delovna mesta

zadnje čase tudi v Avstrijo. Visoko kvaliteten emajlirane bojlerje izvažajo tudi na Hrvaško.

Poleg univerzalnih emajliranih bojlerjev, solarnih grelnikov vode, hidroforških posod, toplotnih črpalk in različnih drugih bojlerjev varijo tudi kotle. Gre za lon posel, ki podjetju pomaga zapolniti razpoložljive delovne in strojne zmogljivosti.

Strateški partner iz tujine

»Naši največji partnerji so Rohlednik in Sieger iz Nemčije in Avstrija Email iz Avstrije, poleg tega pa imamo v tujini še veliko dru-

visoki pa so tudi davki in prispevki jih mora podjetja plačati izplačilo plač. V podjetju je nekaj notranjih slabosti, poznamo in si jih prizadevamo praviti,« pravi Grivec. »Poleg glede na število zaposlenih vedno nima dovolj ustrezne dela. Upamo, da se bodo razmere izboljšale, ko bomo s tujinerm skupno investirali v demnizacijo proizvodnje, kar bo zagotavljala večjo konkurenčnost na zahtevnejših evropskih.«

Zaradi omenjenih težav delnikom še tudi ni uspelo v poplačati kupnine republikanskega razvojnemu skladu, vendar njihove težave razume.

Plače po kolektivni pogodbi

Kljub vsem težavam prejeli delavci v Lenthermu plače po kolektivni pogodbi. Aprila je v podjetju povprečna bruto plača 92.271 tolarjev, najnižja pa 55 tolarjev. Lani so delavci dobili regres za letni dopust v bonih, pa so ga doslej prejeli samo preostanek pa ga še bodo.

»Za naše podjetje je zelo pomembno, da obstaja korektno delovanje med predsednikom podjetja in njegovimi sodelavci ter stvom podjetja,« pravi Jože Grivec, ki je bil včasih sam sindikalni predstavnik. »Marsikatero podjetje bi se izognilo najhujšemu in ohranilo delovna mesta, če bi imeli sindikat in menedžerji korektno odnosa. V našem podjetju smo se zavezali, da bodo delovnih mest vsi oddih - delavci in menedžerji. Zato tudi uspeli.«

Sicer pa je Jože Grivec optimist. »Čprav imamo še veliko problemov, menim, da najtežji del sanacije podjetja darle že za nami.«

Kakor koli že, Lentherm zdravo podjetje, v njem zaposleni delavci in menedžerji so svojo kraju ohranili tovarno, selo delovna mesta.

Tomaz

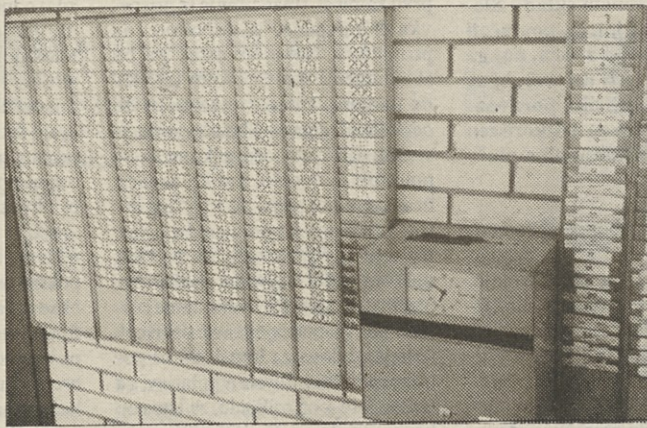
ZATIKA SE PRI IZVRŠBI SODB V KORIST DELAVCEV

Služba pravne pomoči Območne organizacije Ljubljane in okolice je lani skupno obravnavala 4806 strank ali približno 27 odstotkov manj kot leta 1994. Zmanjšanje števila obravnavanih strank gre pripisati predvsem manjšemu številu uvedenih stečajnih postopkov oziroma postopkov prisilne poravnave in likvidacij v preteklem letu. Pri drugih zadevah na delovnopravni področju pa ni opaziti bistvenega premika k ureditvi razmer. Lani je bilo še vedno največ pravnih sporov v elektrotehniški industriji, kar 38 odstotkov izmed vseh obravnavanih, sledijo trgovinska dejavnost, tekstilna industrija, gradbeništvo in kmetijska ter živilska industrija. Pomoč v obliki pravnih nasvetov je v Službi pravne pomoči iskala 1495 strank. V to število pa niso vključeni vsi tisti pravni nasveti, ki so bili posredovani preko telefona. Pomagala je tudi sestavljeni vloge v pravnih postopkih, ki so potekali pred Delovnim in socialnim sodiščem, eno pa tudi v Rhovnem sodišču RS. Vložila je 295 zahtev za varstvo pravic pred pristojnimi organi v podjetjih, katerih večina je bila zavrnjena kot neutemeljena. Stranki tako preostane možnost uveljavljanja pravic

s sodnim postopkom, kar pa je v sedanjih razmerah izredno dolgotrajno, saj lahko traja tudi več let, preden sodišče zadevo obravnava. Včasih je tudi vprašljivo, ali je smiselno začeti postopek pred sodiščem, če ne gre tudi za prikrasjanje pri izplačilu plače.

Lani je bilo vloženi 180 tožb v delovnih, 9 pa v socialnih sporih. Najbolj pereč problem v postopkih pred tem sodiščem je dolžina oziroma trajanje postopka. Po priporočilu Personalnega sveta so sodišča dajala prednost problemom, ki se nanašajo na prenehanje delovnih razmerij, kolektivnim in socialnim sporom in vsem razveljavljenim zadevam, katerih obravnavo je potrebno takoj razpisati. Poskušali so razrešiti tudi čimveč spisov, ki so bili vloženi še pred letom 1992. Iz navedenega je razvidno, da pravni službe pravne pomoči nimajo vpliva nato, kdaj pride zadeva pred sodišče. Zato jih ni mogoče kriviti za dolgotrajno čakanje na posamezne obravnave. Problem je tudi dokazati tožbene zahteve. Nekatere stranke nimajo vseh dokumentov; manjkajo jim listinski dokazi ali pa je dokumentacija pri tožniku - podjetju in jo je treba šele izterjati.

Problem je tudi izvršba pri uveljavljanju že pravnomočnih

Veliko se jih pravda, mnogim pa je zadnja ura v podjetju že odbila...

priznanih pravic strank. Zastoji pri izvršitvi denarnih terjatev so zaradi blokade žiro računov podjetij. Lahko se tudi zgodi, da stranka ugovarja odločitvi sodišča ali pa podjetje sproži nov postopek in tako postopek še dodatno zavleče. Nadaljnja težava je izvršitev pisno opredeljenih denarnih zahtevkov, predvsem pri izpodbijanju prenehanja delovnega razmerja. Tako se zgodi da vedno ostane del denarnega zahtevka nespecifiran, saj pred pravnomočnostjo odločbe ni mogoče zneski opredeliti obdobja, ko se npr. zadeva obravnava v pritožbenem postopku. To pomeni, da mora stranka vnovič vložiti tožbo zaradi specifikacije denarnega zahtevka, kar spet pomeni zamik pri uveljavitvi pravice stranke.

Pretežni del obravnavanih zadev so denarne terjatve. Te so glavni predmet 60 odstotkov pravnih sporov. Večinoma gre za uveljavljanje razlike plače do kolektivne pogodbe, neizplačanih plač in terjanz jubilejnih nagrad ter odpravnin za trajne presežke. Veliko je tudi sporov v zvezi z izpodbijanjem delovnih razmerij, bodisi zaradi trajnih presežkov ali pa zaradi disciplinskih ukrepov. Na tretjem mestu so spori v zvezi z razporeditvami za nedoločen čas ali pa z začasnim čakanjem na delo. Preostali spori

zadevajo presojo zakonitosti pogodb o zaposlitvi in pa invalidnost.

V postopkih pred Delovnim in socialnim sodiščem je bilo uspešno rešenih 86,5 odstotka obravnavanih zadev, pred Višjim delovnim in socialnim sodiščem pa je bilo ugodeno 46 odstotkom zadev.

V prvih treh mesecih letos so bila v stečajnih postopkih tri podjetja, IMP Dvigalo, Utensilia d.o.o. in Elitna konfekcija novost, v postopku prisilne poravnave pa podjetje Rašica. Napovedanih pa je še več stečajnih postopkov. V stečajih in prisilnih poravnava je terjatve najtežje izračunati, saj prizadeti praviloma ne razpolagajo z dokazi, npr. plačilnimi listi, ki bi jih predložili k obračunu dejansko prejetih plač.

Služba pravne pomoči je vložila tudi 18 pritožb zoper odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v zvezi delovno zmožnostjo, a tu niso imeli veliko uspeha.

Podatki o uspešno opravljenih zadevah kažejo, da Služba pravne pomoči delo opravlja strokovno in korektno.

(Povzetek poročila o delu Službe pravne pomoči Območne organizacije ZSSS Ljubljane in okolice v letu 1995)

Pripravil Marjan Horvat ml.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikati državnih in družbenih organov Reorganizacija DURS in sindikati

Stala se je konferenca sindikata Davčne uprave Republike Slovenije (DURS), na kateri je sodelovalo 40 sindikalnih zaupnikov in nova direktorica Milojka Kolar s sodelavci. Konferenca je sprejela pripombe in predloge sprememb akta o sistemizaciji in razporeditvah delavcev. Podrobno se je seznanila tudi s sklepi vlade o dodatkih v davčni upravi zaradi nekaterih omejitev in prepovedi. Ker je 600 delavcev prešlo iz APPNI v DURS, bodo udeleženci konference ažurali seznamov članov sindikata. V DURS bo po novem 14 ali 16 organizacij sindikata. Konferenca je direktorici dala predlog pogodbe o pogojih za delo sindikata, ki naj bi bila sklenjena do konca avgusta.

Nomenklature do 30. septembra

Vlada je 18. julija obravnavala uredbo o dodatkih za delavce sodišč. Sindikat se je z ministrstvom za pravosodje dogovoril za nadaljevanje pogajanj o izhodiščih novega akta o sistemizaciji delovnih mest na sodiščih. »Nomenklatura enotnih nazivov za strokovne, administrativne in tehnične delavce na sodiščih« mora biti pripravljena do 30. septembra za obravnavo na seji vlade. Pogodba o pogojih za delo sindikata na sodiščih pa je že usklajena in jo bodo partnerji podpisali v drugi polovici avgusta.

Naj se ve ...

Republiški odbor je ekonomsko-socialnemu svetu pred obravnavo sprememb zakona o delovni inšpekciji posredoval najpogostejše kršitve delovnopravne zakonodaje v državni upravi.

Drago Ščernjavič, sekretar

Sindikati komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Odbor sindikata služb za zasebno varovanje

Pri sprejemanju kolektivne pogodbe za delavce, zaposlene v službah varovanja, ni posebnega napredka, pa vendar smo nekaj naredili za zaščito njihovega delovnopravnega položaja. Predstavniki našega sindikata in Zbornice za zasebno varovanje so se sestali z mag. A. Dvorškom, direktorjem Uprave kriminalistične službe MNZ, da bi uskladjili poglede in poiskali ustrezno rešitev za sprejem kataloga del za varnostnike. Zakon o zasebnem varovanju namreč določa, da MNZ potrdi katalog del za varnostnike, ki ga nato sprejme Zbornica. Predlagani katalog del pa je MNZ zavrnilo, saj je v 6. členu predvidena možnost razporeditve delavca, ki je že do sedaj delal določeno delo najmanj 5 let, tudi z eno stopnjo nižjo šolsko izobrazbo, kot jo zahteva zakon. Da bi ta problem, ki grozi z izgubo dela večjemu številu zaposlenih v teh službah rešili, so bili na pogovor povabljeni še predstavniki ministrstva za delo in ministrstva za pravosodje.

Skupna ugotovitev je bila, da je problem potrebno rešiti, da zakon ni predvidel prehodnega stanja, ki bi bilo upravičeno, da so podobne rešitve v praksi uveljavljene in tudi opredeljene v nekaterih kolektivnih pogodbah, da bi bilo potrebno verificirati izobraževalni program za varnostnike (akcija na ministrstvu za šolstvo že teče) in da smo vsi zainteresirani za čimprejšnjo zagotovitev ustrezne usposobljenosti varnostnikov. Ministrstvo za zakonodajo bo pisno posredovalo mnenje pravne stroke, ali je 6. člen kataloga del možno upoštevati. Če bo mnenje pozitivno, ne bo zdržkov za sprejem, če pa bo negativno, bo potrebna sprememba zakona.

Podpisana je pogodba, po kateri se je povežalo štirinajst varnostnih podjetij poslovno sodelovalo, enotno nastopalo in pokrivalo storitve na celotnem področju Slovenije. Tako bodo tudi lažje zadovoljili potrebe večjih sistemov, ki delujejo po vsej državi. Nastopali bodo pod imenom Skupina Varnost. Pogodbi se lahko pridružijo tudi druga varnostna podjetja, ki pa bodo morala izpolnjevati zahtevano kakovost dela in imeti licenco. Certifikat ISO 9001/95 za sistem kakovosti poslovanja si je prva prisljučila Varnost Maribor, ki je bila tudi pobudnik ustanovitve Skupine Varnost. Sestavljajo jo še Varnost Bežigrad, Celje, Koper, Kranj, Maribor, Mengeš, Nova Gorica in Vič, Sintal, Varnostna agencija Kočevje, Ro-gard, Primat, PIB-security in Pan elektronik.

V Skupini naj bi delovalo 2500 varnostnikov. Po nam znanih podatkih pa imajo zaposlenih le polovico in od teh je v sindikat vključenih le tretjina. Pri devetih članih Skupine imamo organiziran naš sindikat. Ker je položaj delavcev v teh podjetjih razmeroma slab - nizke plače, negotovost delovnega mesta, zahtevno delo, pričakujemo, da se bo ob poslovnih krepitvi in v želji po kakovostnih storitvah izboljšal tudi socialni in delovnopravn položaj zaposlenih.

Miloš Mikolič, sekretar

Obravnavani spori po posameznih dejavnostih:

	št. zadev	št. strank
kovinska in elektro-industrija	335	1265
trgovina	90	641
tekstilna in usnjarska industrija	39	422
gradbeništvo	136	391
kmetijska in živilska industrija	35	228
lesna industrija	16	88
stanovanjsko-komunalna dejavnost	29	62
obrt	55	57
gostinstvo	24	51
kemična industrija	19	23
družbeni in državni aparati	14	20
kultura	16	19
vzgoja in izobraževanje	10	10
promet	3	3
gozdarstvo	3	3
ostalo	26	28
Skupaj obravnavanih	850	3311

KAJ MORAM VEDETI O PLAČAH (2)

V prejšnji številki Delavske enotnosti smo se seznanili s štirimi različnimi nazivi najnižjih plač v plačnem sistemu Republike Slovenije in vsakega izmed njih podrobno spoznali. Tokrat bomo »vzeli« osnovne formule za izračun plač in njihova zaporedja pri obračunu, pri konkretnem računanju pa si bomo pomagali z določili tarifne priloge h kolektivni pogodbi dejavnosti trgovine Slovenije.

OSNOVNE FORMULE ZA IZRAČUN PLAČ IN NJIHOVA ZAPOREDJA PRI OBRAČUNU

Osnovna (izhodiščna) plača (OP)
OP = št. ur x izhodiščna plača za najbolj enostavna dela x RR
št. ur = št. ur opravljenih ur
izh. pl. = vrednost za najmanj zahtevna dela za I. tarifni razred in je trenutno v višini 46.562 SIT bruto
RR = indekso (relativno) razmerje tarifnega in plačilnega razreda kamor je delavec razporejen.

Izračun deleža plače iz naslova delovne uspešnosti (DU)
DU = % DU x OP
Dodatki iz naslova delovne uspešnosti se računajo na osnovno plačo, ki je definirana kot znesek zahtevnosti dela za polni delovni čas in predvidene rezultate dela.

Izračun deleža za delovno dobo (DD)
DD = % DD x OP
% DD = odstotek za delovno dobo najmanj v višini 0,5% za vsako izpolnjeno leto delovne dobe.

Izračun dodatka zaradi naporov in težkih pogojev dela (VO)
VO = % VO x OP

VO = dodatek za vpliv okolja
% VO = odstotek na vpliv okolja, določen po zahtevah Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije.

e) Izračun dodatka za neugoden delovni čas (NDC)

NDC = % NDC x (št. ur NDC) x OP

št. ur = št. ur
NDC = dodatek za delo v delovnem času, ki je za delavce manj ugoden (40. člen Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije)

% NDC = odstotek za delo v manj ugodnem delovnem času, minimum določa 40. člen Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije

št. ur NDC = število ur, ki jih je delavec opravil v manj ugodnem delovnem času

št. ur = število dejansko opravljenih ur v mesecu; število ur, ki se upoštevajo pri izračunu osnovne plače

f) Izračun nadomestil (NAD)

NAD = št. ur NAD x VNAD x % NAD

NAD = nadomestilo zaradi bolezni, poklicne bolezni ali nesreče pri delu, letnega dopusta, praznika, izobraževanja ipd. št. ur NAD = št. ur odsotnosti

VNAD = vrednost nadomestila, urna postavka celotne plače delavca v preteklem mesecu (odstet je dodatek za morebitno nadurno delo in obračunan ter izplačan dobiček)

% NAD = po 41. členu kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije (za bolezni najmanj % NAD x 80 za druga nadomestila % NAD x 100)

Za ponazoritev navajam tale praktični in šolski primer, ki temelj na naslednjih predpostavkah v dveh variantah:

- Vrednost delovnega mesta prodajalca (anketa Sindikata delavcev trgovine Slovenije) je RR 158 na izhodiščno bruto plačo (47.493 SIT)
- 10 let delovne dobe 5%
- dodatek za napor 5%
- izmensko delo (1/2 meseca) 5%

A) Izračun OSNOVNE urne plače prodajalca

Naziv - elementi Pravilno kumuliranje dodatkov
Osnovna plača 426,35 SIT bruto

dodatek za napore (426,35 x 5%)	21,31 SIT bruto
SKUPAJ	447,66 SIT bruto
delovna doba (447,66 x 5%)	22,38 SIT bruto
Izmensko delo (447,66 x 5%)	22,38 SIT bruto
Obračunana in izplačana plača na uru	492,42 SIT bruto
Mesečna bruto plača: 176 x 492,42	= 86.665,92 SIT bruto

B) Izračun IZHODIŠČNE urne plače prodajalca

Naziv - elementi	Pravilno kumuliranje dodatkov
Izhodiščna plača	369,69 SIT bruto
dodatek za napore (369,69 x 5%)	18,48 SIT bruto
SKUPAJ	388,17 SIT bruto
delovna doba (388,17 x 5%)	19,40 SIT bruto
Izmensko delo (388,17 x 5%)	19,40 SIT bruto
Obračunana in izplačana plača na uru	426,97 SIT bruto
Mesečna bruto plača: 176 x 426,97	= 71.303,99 SIT bruto

Lestvica za obračun davka od osebnih prejemkov za junij 1996 se izračunava na osnovi podatka o povprečni mesečni bruto plači v Republiki Sloveniji, ki je za mesec april 1996 znašala 125.499 SIT.

če znaša osnova SIT nad	do	SIT	znaša davek	SIT
	62.749,5		17 %	
62.749,5	125.499,0	10.667,4+35 %	nad	62.749,5
125.499,0	188.248,5	32.629,7+37 %	nad	125.499,0
188.248,5	250.988,0	55.847,1+40 %	nad	188.248,5
250.988,0	376.497,0	80.946,9+45 %	nad	250.988,0
376.497,0		137.421,4+50 %	nad	376.497,0

Zaradi znanega in v kolektivni pogodbi dejavnosti trgovine Slovenije uveljavljenega načela, da se dodatki obračunavajo le za čas, ko se delo opravlja, je treba mesečne zneske delavčeve plače preračunati na urno postavko.

V sindikatu delavcev trgovine Slovenije pričakujemo, da bo na prikazanih temeljih in dodatkih v plači temeljila tudi plačilna lista. Le na ta način bo delavcem vsaj delno razumljiva sestavina njegove plače.

Jamstveni sklad za varstvo pravic odpuščenih delavcev

Štiri minimalne plače in pol za tolažbo

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je pripravilo predlog zakona o jamstvenem skladu Slovenije, iz katerega naj bi delavcem, ki so bili ali bodo ob delo zaradi nesolventnosti delodajalcev, poplačali vsaj del njihovih pravic. Zakon je zdaj pred javno razpravo, vlada pa predlaga državnemu zboru, naj ga sprejme po hitrem postopku. Varovanja pravic iz jamstvenega sklada naj bili deležni tisti delavci, ki so izgubili delo na podlagi prisilne poravnave ali stečaja podjetja od uveljavitve zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, to je od 2. januarja 1994 naprej. Upravičeni bodo do dela plače, izplačila za neizkoriščen dopust in do dela odpravnine, vse skupaj pa v najboljšem primeru ne bo preseglu štiri minimalne plače in pol.

Jamstveni sklad je bil že nekaj let prepreden, vendar se je vlada obotavljala, vse dokler niso pritisnili sindikati, in sicer SKEI, ter prek ustavnega sodišča dosegli prepoved izvajanja 51. člena zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. Ta člen namreč omogoča finančno reorganizacijo podjetja pred stečajem, kar pomeni hitro in lahko zmanjševanje števila zaposlenih. Toda izvajanje tega člena zakona o stečaju je bilo vezano na 8.

člen istega zakona, ki predvideva varstvo pravic tako odpuščenih delavcev s posebnim zakonom. Vlada bo zdaj zapolnila pravno praznino na področju varstva pravic delavcev ob izgubi dela zaradi stečaja ali prisilne poravnave s finančno reorganizacijo in odpravila neustavnost, ki jo je ugotovilo ustavno sodišče.

Zakon o jamstvenem skladu bo vodil tripartitni upravni odbor (predstavnik vlade, delodajalcev, sin-

dikatov), državni zbor pa bo imenoval nadzorni odbor. Posle zanj bodo vodili na Zavodu za zaposlovanje, kjer bo sklad imel prostore. Viri financiranja za zdaj še niso določeni, zamisli pa je več: od te, da bi se sredstva zbirala s posebnim prispevkom gospodarskih subjektov, dopolnili pa bi jih iz proračuna, do te, da bi ga financirali samo iz proračuna. Zakonski predlog vsebuje

prvo zamisel, financiranje iz prispevka delodajalcev in dopolnitev iz proračuna. Nekaj sredstev pa bo sklad nabral tudi iz svojih terjatev do podjetij, katerih obveznosti do odpuščenih delavcev bo prevzel jamstveni sklad. Avtorji zakona so se potrudili in ocenili, koliko denarja bi sklad moral zbrati, da bi pokrili do- slej neizpolnjene pravice delavcev. Pri tem so upoštevali, da bi vsak delavec dobil največje možno izplačilo, se pravi štiri minimalne plače in pol. Za pokritje pravic delavcev iz tega naslova za leto 1994 bi potrebovali 686 milijonov tolarjev, za lansko leto 1,05 milijarde, za letos do konca aprila pa že 360 milijonov. Skupaj bi torej potrebovali za pokritje neizpolnjenih pravic 17602 do-

zdej odpuščenih delavcev skoraj 2,1 milijarde tolarjev, samo do konca letošnjega leta pa naj bi bilo teh stroškov še za milijardo in pol. Iz prispevka delodajalcev naj bi se nabralo okrog 1,5 milijarde tolarjev, proračun bi torej moral pokriti preostanek potreb. V naslednjih letih naj bi obveznosti sklada znašale v povprečju 1,5 do 2 milijardi tolarjev, tako da bi bilo treba iz proračuna pokriti le po pol milijarde letno – če bi se državni zbor kajpak odločil za financiranje sklada iz obeh virov. Če pa bi prislunil delodajalcem, bi vse breme financiranja jamstvenega sklada moral prevzeti državni proračun. Delodajalci so med obravnavo predloga zakona o jamstvenem skladu na ekonomsko-socialnem svetu

ta teden jasno povedali, da se z novim prispevkom ne strinjajo in da ima vlada v proračunu dovolj sredstev, saj javne finance letos rastejo hitreje, kot je bilo načrtovano. Ekonomsko-socialni svet je potem predložil vladi, naj poišče take vire financiranja sklada, da ne bo po nepotrebnem dodatno obremenjevala gospodarstva.

Na ekonomsko-socialnem svetu je bilo postavljeno vprašanje pokrivanja pravic delavcev v podjetjih, ki so slabo solventna zaradi neplačevanja njihovih dolžnikov. Delavci v takih podjetjih pogosto ne dobe plače po več mesecev. Minister za delo, družino in socialne zadeve Anton Rop je odgovoril, da vlada že pripravlja poseben zakon, ki naj bi pomagal podjetjem do sredstev za plače delavcem. Zakon bo jeseni nared za obravnavo v državnem zboru, poseben zakon pa je potreben zato, ker je načelo zbiranja sredstev nasprotno načelu obveznega prispevanja po zakonu o jamstvenem skladu. V novi sklad naj bi podjetja sredstva prispevala prostovoljno.

B. R.

Zakon o spremembi zakona o inšpekciji dela pred parlamentom

Delodajalci nezadovoljni z novimi pooblastili inšpektorjev

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je izdelalo predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o inšpekciji dela. Spreminjalni zakon je rezultat letošnjega dogovora o socialnem sporazumu in odsev potrebe, saj veljavni zakon zaposlovanja na črno ne preprečuje v korist zaposlenih, pač pa v njihovo škodo. Zaloteni delodajalci namreč na črno zaposlene delavce preprosto odpustijo, namesto da bi jih zaposlili na enega od legalnih načinov zaposlovanja. Spremembe in dopolnila obstoječega zakona pa bi učinkovito preprečila izkoriščanje delavcev, zaposlenih na črno, hkrati pa rezale peruti delu na črno in sivi ekonomiji. Vendar predlagane spremembe pri delodajalcih niso naleteli na odobravanje, čeprav priznavajo smiselnost poostrove nadzora nad sivo ekonomijo.

Jedro sprememb je povečana pristojnost inšpektorjev dela, ki bodo lahko ukrepali mnogo bolj odločno na kraju samem. Tone Rop, minister za delo, družino in socialne zadeve, bistvo spreminjalnega zakona povzema takole: »Vlada se je ob podpisu socialnega sporazuma zavezala, da bo ukrepala proti sivi ekonomiji in delu na črno. Rezultat je predlagani zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o inšpekciji dela. Vlada želi, da ga državni zbor obravnava po hitrem postopku. Bistvene spremembe oziroma dopolnila so zajeta v 13. členu, 15. členu, v točkah c in d, v 17. a členu in členu 21 spreminjalnega zakona. Inšpektorjem dela dajejo možnost, da na mestu izrečejo mandatno kazen v višini 100.000 tolarjev za vsakega odkritega na

črno zaposlenega delavca. Če je delodajalec zaloten pri ponavljanju zaposlovanja na črno, mu bo inšpektor po novem lahko izdal odločbo o likvidaciji podjetja. Izkazalo se je, da sedanjí ukrep, izrekanje prepovedi dejavnosti, ni bil dovolj učinkovit. Zaloteni delodajalec bo moral na črno zaposlene delavce redno zaposliti. Učinkovitejšo bo tudi varstvo pravic zaposlenih. Po novem bo inšpektor lahko zadržal izvedbo odločbe, ki močno krši delavčeve pravice. Delodajalec bo delavčeve pravice kršil tudi, če delavca ne bo seznanil z njimi. Inšpektorji bodo imeli s tem seveda več dela in težje delo, zato bomo poostriili tudi merila za njihovo strokovno usposobljenost: poslej bodo morali imeti ekonomsko izobrazbo.«

Medtem ko sindikati, posebej odločno ZSSS, povečanje pooblastil inšpektorjev dela podpirajo, delodajalci nad njimi niso navdušeni, čeprav naj bi prav njih štivila pred nelojalno konkurenco sive ekonomije. Valter Drozg, podpredsednik Gospodarske zbornice, pravi, da zbornica sicer v načelu podpira predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o inšpekciji dela, vendar pa je v njem nekaj strokovno spornih rešitev.

»Zadržanje izvršitve dokončnega sklepa je vprašljivo glede na delovnopravno zakonodajo. Tudi predlagana formulacija, ki posega v obstoječe pravice, obveznosti in odgovornosti delavca, je preširoka, saj je lahko poseg v delavčeve pravice popolnoma zakonit. Pooblastilo inšpektorjev, da prepovedo delodajalca opravljanje dejavnosti in obenem predlagajo začetek postopka za prenehanje delodajalca, je nejasno. Pomanjkanje pogojev za opravljanje dejavnosti je lahko le razlog za uvedbo postopka prenehanja v obliki likvidacije. Za stečaj navaja zakon že druge pogoje. Definicija delodajalca po novem vsebuje razlagalno določbo, pravna oseba ali posameznik, ki ni jasna in je nepopolna. Delodajalec je lahko pravna in fizična oseba ali del tuje

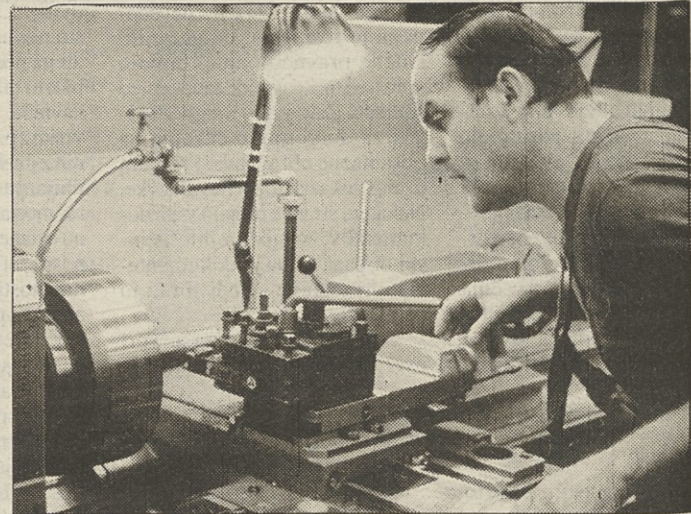
pravne ali tuje fizične osebe, če zaposluje delavce. Ne more pa biti delodajalec samozaposleni,« meni Valter Drozg.

Miha Grah, predsednik Obrtne zbornice Slovenije, pa meni, da vlada s tem zakonom ne rešuje celotnega problema sive ekonomije: zaposlovanja na črno, nelegalnega opravljanja dejavnosti, šušmarjenja itd.

»Predlagane spremembe zakona o inšpekciji dela, ki se tičejo zadržanja sklepa delodajalca, in tiste, ki se nanašajo na prenehanje gospodarskega subjekta, stečaj in likvidacijo, niso v skladu z obstoječim pravnim redom,« meni Miha Grah in dodaja: »Vlada skuša z njimi sicer delno rešiti problem zaposlovanja na črno pri legalnih gospodarskih subjektih. Pri tem predvideva še dodatne kazni za prekrške zaradi zaposlovanja na črno in zaradi kršitev pravic in obveznosti delavcev. Ničesar pa s predlaganimi spremembami ne rešuje v primerih, ko gre za opravljanje dela na črno in zaposlovanje pri nelegalnih subjektih.«

Zakon, ki naj bi šel skozi parlamentarno proceduro po hitrem postopku, utegne naleteti na močne poskuse, da bi njegove najbolj vroče določbe omilili.

B. R.

Nekateri ocenjujejo, da v Sloveniji dela na črno kakih 50.000 ljudi, za sorazmerno nizke zasluge in brez pravne ter socialne zaščite.

S 1. JULIJEM JE ZAČEL VELJATI ZAKON O IZVAJANJU SOCIALNEGA SPORAZUMA IN HKRATI ZAKON O DAVKU NA IZPLAČANE PLAČE IN SPREMEMBE ZAKONA O PRISPEVKIH ZA SOCIALNO VARNOST.

Socialni sporazum in komentar Braneta Mišiča skupaj z nekaterimi prilogami v brošuri

PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96

Brošuro lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 061/321-255, 1310-033, faks 311-956.

Naročilnica – Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročimo ..... izvod(ov) brošure PLAČE '96 po 1.500,00 SIT (+ 5% p. davek). Naročeno pošljite na naslov: ..... Ulica, poštna št., kraj: ..... Ime in priimek podpisnika: ..... 1. Račun bomo plačali v zakonitem roku 2. Ind. naročnik – plačilo po povzetju Žig Podpis naročnika .....

Zakon o ekonomsko-socialnem svetu naj okrepi pomen tega telesa

„Debatni krožek“ bi predlagal zakone

Po dveh letih dela in izkušenj je članom ekonomsko-socialnega sveta dovolj obrobne vloge debatnega krožka, katerega mnenja večina tistih, ki jim je namenjeno, ne upošteva. To velja predvsem za državni zbor, v katerem mnenja ekonomsko-socialnega sveta pogosto naletijo na odpor, pa tudi omalovaževanje. Člani sveta bi radi v prihodnje imeli možnost predlagati zakone in amandmaje k zakonskim predlogom v državnem svetu. Radi bi dosegli, da bi zakonodajno telo, se pravi parlament, njihove predloge moral obvezno obravnavati. In radi bi svoje predloge na sejah državnega sveta, kadar bi ta o njih razpravljala, zagovarjali. To in še kaj naj bi omogočil zakon o ekonomsko-socialnem svetu, za katerega je delovno gradivo, izpod peresa sodelavca Urada za makroekonomske analize in razvoj Štefana Skledarja, nared. Skledar se je zgledoval po evropskih primerih, še najbolj pa po italijanski praksi. Ekonomsko-socialni svet je sestavljen delovno skupino, ki bo delovno gradivo dodelala do ravnih zakonskega osnutka.

Ekonomsko-socialni svet, ki je sestavljen iz predstavnikov sindikatov, delodajalcev, gospodarstva in vlade, je bil ustanovljen pred dvema letoma kot posvetovalni organ vlade. Njegova naloga je makro-ekonomskim pogledom dati širšo dimenzijo, recimo ji socialna. Svet je to nalogo dosedaj vestno opravljal, zdaj pa so člani ugotovili, da je kritična točka njihovega dela učinkovitost sklepov nasproti vladi in državnemu zboru. Njegov glas je brez zakonske podlage prešibak. Ob tem pa se je takoj pojavilo dvojno potrebo: svet bo moral svoje argumente okrepiti s strokovnim mnenjem, torej potrebuje pomoč strokovne službe, ki jo bo treba vzdrževati. Treba bo torej odkriti vir financiranja njegovih potreb. Odprtih pa je tudi nekaj drugih vprašanj. Denimo, kje bo sedež sveta. Nekateri se boje, da bi služil dnevni politiki vlade. Člani menijo, da sedež sveta ne bi smel biti pri vladi, saj je to samostojen organ. Menijo pa tudi, da služnja vladini dnevni politiki ne more biti niti v prihodnje.

Dušan Semolič, član ekonomsko-socialnega sveta: Slabost v delovanju sveta je učinkovitost njegovih sklepov nasproti vladi in državnemu zboru.

Vlada predlog za zakonsko okrepitev dela ekonomsko-socialnega sveta podpira. Minister za delo, družino in socialne zadeve Tone Rop pravi, da so pri programu Phare ponudili strokovno pomoč pri oblikovanju evropsko primer-

ljivih zakonskih predlogov (ne le tega).

Odzivi poslancev na dejstvo, da se jim hoče nekdo vmešavati v zakonodajalske pristojnosti, utegnejo biti zanimivi. Morda tudi burni.

B. R.

TRIJE POKOJNINSKI STEBRI

Predlog izhodišč o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki ga je vlada sredi julija poslala v parlamentarno razpravo, pomeni nekakšno uverturo v večmesečno razpravo o tem občutljivem področju, ki zadeva vsakega izmed nas. Zajetno študijo naj bi poslanci in vsi zainteresirani prebirali med počitnicami, državni zbor pa naj bi o izhodiščih razpravljala na začetku jeseni. Izhodišča ne prinašajo še nobenih konkretnih rešitev, nakazujejo pa smer, kam bo peljal vlak pokojninske reforme v prihodnjih letih.

Podrobne rešitve s tega področja bo prinesla šele tako imenovana bela knjiga, ki jo bo vlada pripravila na podlagi stališč državnega zbora k izhodiščem. V njej bodo pripravljene predlogi pravic in rešitev z vsemi izračuni prispevkov. Konkretni predlogi zakonskih sprememb pa bodo pripravljene šele po zaključku obravnave bele knjige, predvidoma prihodnje leto.

Svet ZSSS bo izhodišča reforme obravnaval jeseni, ko bo razprava tekla tudi v državnem zboru. Zlasti v času javne razprave o beli knjigi pa se bodo svobodni

Poleg tega ima sedanji invalidski in pokojninski sistem vgrajenih mnogo elementov neenakosti, zaradi katerih je socialno vse težje sprejemljiv. Neenakosti niso samo pri prejemnikih denarnih pravic iz socialnega zavarovanja (različne benefikacije, ki se ne kažejo v plačanih prispevkih), temveč tudi v razlikovanju, ki je posledica neenakega obravnavanja drugih socialno ekonomskih značilnosti posameznih skupin. Poleg teh neenakosti obstajajo še neenakosti pri obveznostih plačevanja prispevkov in pokrivanju stroškov.

pokojninskih prejemkov. Višina pokojnine iz drugega stebra bi bila odvisna od višine pokojnine, določene v prvem stebru, obe skupaj pa naj bi zagotavljale približno enako raven dohodkov kot je zagotovljena s sedanjim sistemom že upokojenim zavarovancem.

Tretji steber bi bila dodatna prostovoljna pokojninska zavarovanja, v katerih naj bi bili z določenimi denarnimi vložki vključeni vsi tisti, ki si želijo zagotoviti dodatne dohodke po upokojitvi.

Prehodno obdobje

Najtrši reformni oreh bo prehod iz dosedanjega v novi sistem. Pripravljenci reforme poudarjajo, da se že pridobljene pravice ne bodo zmanjšale. Pri novih zavarovanih pa naj bi pokojnine čim bolj ustrezale prispevkom, ki so jih vplačali. Za novi sistem bodo potrebni dodatni finančni viri, in sicer kapitalni sklad, dodatni finančni viri in del sredstev iz obveznega naložbenega zavarovanja, ki bi jih uporabili za nakup državnih obveznic. Prostovoljno zavarovanje, ki v manjši meri že teče, pa bo morala država spodbuditi s posebni-

podajo iz leta 1992 skupaj s spremembami in dopolnitvami iz začetka letošnjega leta. Drugo fazo reforme naj bi izvedli v naslednjih dveh do treh letih in

lestvico za odmero pokojnine in sicer tako, da bi zavarovance spodbudili za daljše zavarovanje po načelu: višja kot je starost ob upokojitvi, večji je znesek staro-

stne pokojnine. Drugačen naj bi bil tudi sistem usklajevanja pokojnin. Pokojnine se ne bi usklajevale vsak mesec, temveč bi se ob upoštevanju kriterijev, ki so primerljivi z ureditvijo v drugih evropskih državah, usklajevale v daljših časovnih intervalih.

Revizija pravic

Predvidena je tudi revizija pravic, pridobljenih ali odmerjenih po posebnih predpisih in sicer tako, da se vse pravice proučijo in uredijo v okviru enotne pravne ureditve. Skratka, gre za kopico »vročih« tem, ki bo dodobra segrela letošnjo predvolilno jesen. Nič čudnega torej, da imenujejo drugo fazo najtežje in najzahtevnejše obdobje reforme.

Globlje spremembe sistema, ki bodo posegle v temeljna načela in izhodišča sedanjega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (uvedba večstebnega sistema), naj bi opravili v tretji fazi. Reformo pa bi morali končati najkasneje v petih letih, saj se bodo že takrat izredno zaostri demografska razmerja.

Spreminjanje sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja bodo sooblikovali tudi socialni partnerji. Kajti šele soglasje delodajalcev, delojemalcev in vlade o ključnih vprašanih pokojninske reforme lahko prinese socialni mir. Le tako bo moč zagotoviti finančno in socialno vzdržnost prehoda v drugačen pokojninski sistem.

Marija Frančeskin

Prebivalstvene projekcije kažejo, da nam bo v naslednjih desetletjih zmanjkovalo delovno aktivne generacije, ki bi ustvarjala dohodek, ki bi zagotavljal socialno varnost upokojenim generacijam. Poleg številnih slabosti, za katerimi boleha pokojninski sistem, so skrb zbujajoča demografska gibanja eden temeljnih vzrokov, ki je sedanji sistem pripeljal v krizo. Pri nespremenjenem sistemu upokojevanja bi že sedaj visoko število upokojencev začelo po letu 2010 še hitreje naraščati ter bi leta 2030 zajelo skoraj tretjino vsega prebivalstva. Obseg delovno aktivnega prebivalstva bi se zmanjševal, tako da bi leta 2030 prišlo na upokojenca le še 1,22 delovno aktivnih. Navedeno razmerje bo še bistveno slabše, če ne bo možno zagotoviti polne zaposlenosti ali če se bo nadaljevalo izmikanje obveznemu zavarovanju.

sindikati o konkretnih rešitvah ponujene reforme posvetovali s svojimi člani na posebni konferenci. »Naš cilj bo zagotoviti našim članom realno nezmanjšano socialno varnost po upokojitvi ter vzdržni in pravičen sistem pokojninsko-invalidskega zavarovanja,« poudarja Dušan Semolič.

Grožnja finančnega bankrota

V izhodiščih je podrobno opisano stanje na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki vodi v finančni bankrot, če ne bo prišlo do sprememb, razlogi za reformo, predlog novega pokojninskega sistema in izvedba reforme. Na koncu izhodišč so pripravili tudi pregled pokojninskih sistemov in reform v drugih državah, vendar brez Avstrije in Nemčije.

Prvi vzrok, ki je pripeljal k spremembi pokojninskega sistema, je zmanjševanje rodnosti in podaljševanje pričakovane dolžine življenja, je zapisano v izhodiščih. Drugi vzrok so korenite spremembe na trgu dela. Prišlo je do sprostitve zaposlenosti v privatnem sektorju, kar povečuje možnosti za izmikanje pri plačevanju prispevkov. Krizo je povzročilo tudi večanje pravic in osemdesetih letih ter množično predčasno upokojevanje v devetdesetih.

Čiščenje sedanjega sistema

Reforma pokojninskega sistema naj bi se začela konec prihodnjega leta najprej s »čiščenjem« sedanjega zakona v smeri strožjih pogojev upokojevanja. Kasneje pa naj bi prišlo še do ločitve sedanjega enotnega sistema obveznega zavarovanja na dva stebra: dokladnega in naložbenega, tretji steber pa naj bi bil steber dodatnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja.

Prvi steber bi bil prenovljen sedanji sistem, ki bi odpravljal glavna neskladja in slabosti sedanjega sistema. Tudi v tem stebru naj bi vpeljali povezavo med vplačanimi prispevki in vnaprej opredeljeno pravico, vsakemu zavarovancu pa bi z državnim jamstvom zagotavljali minimalno pokojnino na nekoliko nižji ravni od sedanje.

Drugi steber bi bil obvezni naložbeni steber. Vsak posameznik bi nalagal del svojih pokojninskih prispevkov na osebni račun, ki bi ga upravljali javno ali zasebno vodeni pokojninski skladi pod nadzorom države. Ob upokojitvi bi naložbena sredstva uporabili za nakup rente (dosmrtnega dohodka v mesečnih obrokih). Vplačani prispevki in donosnost naložb bi določili višino

Če povzamemo, naj bi reforma že upokojenim in tistim z več kot pol polne pokojninske dobe jamčila enake pokojnine in zavarovanje, kakršno poznamo danes. Drugi naj bi prejeli dvojne pokojnine: glede na že doseženo pokojninsko dobo sorazmerni del iz sedanjega zavarovanja in sorazmerni del iz novega sistema. Zgolj po novem sistemu naj bi bili zavarovani le tisti, ki šele prvič vstopajo v delovno razmerje. Prehod bo postopen. Proračun bo prevzel financiranje vse večjega dela pokojnin že upokojene generacije tako, da bi zavarovanci lahko del na ta način sproščenih prispevkov vlagali v naložbeno pokojninsko zavarovanje. Po upokojitvi bi prejeli dve pokojnini, ki naj bi skupaj znašali realno toliko, kot znašajo sedanje pokojnine.

mi davčnimi olajšavami, o čemer so izhodiščem naknadno dodali posebno poglavje.

Skratka, sedanjim upokojencem se ni ničesar bati. Upokojenci, ki že prejemajo pokojnine, z novim sistemom naj ne bi spremenili svojega položaja. Ta jim je bil določen z veljavnim zakonom.

Zavarovanci z nad 20 leti delovne dobe bi imeli na voljo izbiro, ali ostanejo v starem sistemu ali se pridružijo novemu. Zavarovanci, ki imajo do 20 let delovne dobe, in novi zavarovanci pa bi bili obvezno vključeni v novi sistem.

Tisti zavarovanci, ki bi kombinirali novi in stari sistem, bi se jim pokojnina ob odhodu v pokoj odmerila po pravilih iz obeh zakonov v sorazmerju s trajanjem posamezne oblike zavarovanja. Samo tisti, ki so že več kot 20 let vključeni v zavarovanje, bi imeli izbiro za vstop v en ali drug sistem. In samo ta skupina bi lahko s svojo odločitvijo vplivala na izbiro svojih pogojev za upokojitev, je zapisano v izhodiščih.

Tri faze pokojninske reforme

Reforma pokojninskega in invalidskega zavarovanja bi bila izvedena v treh fazah. Za prvo fazo štejejo pokojninsko zako-

odpravili največje neuskajenosti sedanjega sistema.

V drugi fazi reforme bi sedanji sistem spremenili tako, da bi v starostnem zavarovanju uvedli sistem postopnega zviševanja starostne meje za redno in predčasno upokojitev. Po novem naj bi tudi začeli postopno izenačevati starostno in pokojninsko dobo za moške in ženske.

Naj novemu, da svobodni sindikati nasprotujejo predlogom, da bi povečali upokojitveno starost žensk od 58 na 65 let. To bi bilo krivično zlasti za delavke v industriji, ki opravljajo težka, umazana, zdravju škodljiva dela in praviloma ne dočakajo sedaj veljavne polne starostne dobe. Povečanje zgornje starostne meje bi prizadelo tudi mlade prve iskalce zaposlitve, ki bi še težje našli prvo zaposlitev.

Zanimivo je to, da bi po novem lahko vstevali ali dokupili določeno pokojninsko dobo za vsakega otroka, ki ga ima zavarovavec. Predlogi so, naj bi uvedli starševski dodatek za vzgojo in nego otrok. Skratka, ženske z več otroki naj bi imele določene pokojninske ugodnosti.

Uvedli bi tudi sistem postopnega povečevanja dobe zavarovanja, ki se upošteva pri izračunu pokojninske osnove od sedanjih desetih let do celotne zavarovalne dobe. Spremenili naj bi tudi

PREBERITE IN NAROČITE

Založba ČZP Enotnost
Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

V Zbirki priročnikov za sindikalne zaupnike in strokovne službe smo zaradi izjemnega povpraševanja ponatisnili razprodani

(1) SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE
avtorjev Mata Gostiše in Gregorja Mikliča 6.900,00 SIT

V tej zbirki imamo na zalogi še priročnike:

(2) SOODLOČANJE, ZAPOSLOVANJE, KOLEKTIVNA POGODBA
avtorja Heribert Kohl in Zvone Vodovnik 2.400,00 SIT

(3) DOKUMENTI DRUGEGA KONGRESA ZSSS s statutom ZSSS 1.800,00 SIT

(4) DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH NA POTI K EKONOMSKI DEMOKRACIJI
- mag. Aleksandra Kanjuo Mrčela
TEMELJNI POJMI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH
- Nadja Cvek
SODELOVANJE DELAVCEV V ORGANIH DRUŽB
- Gregor Miklič
UREŠNICE VARNOSTNEGA ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU
- Milan Utroša 2.000,00 SIT

Vse štiri priročnike lahko naročite na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana po telefonu (061) 321-255 ali po faksu 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročam ..... izvod(ov) priročnika pod zap. št. (1),

..... izvod(ov) pod zap. št. (2),

..... izvod(ov) pod zap. št. (3) in

..... izvod(ov) pod zap. št. (4).

Naročeno ham pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Račun bomo plačali v zaknitem roku.
Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Kraj, datum: ..... Žig

Podpis naročnika .....

Z A N O V O

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE PO SVOJIM MOČEH!

ŽIRO RAČUN: 50101-654-41037.

HVALA.

OBJAVE O PRISPEVKIH PREBERITE
V REVUI OTROK IN DRUŽINA.

